

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

نشور اخلاق پژوهش

بیاباری از خداوند بجان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اتمتای فرهنگ و تمدن بشری، مادیانجویان و اعضاء هیات علمی و احدیهای دانشگاه آزاد اسلامی مستعد می گردیم اصول زیر را در انجام

فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تحفظی نکنیم:

۱- اصل برات: التزام به برات جویی از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه های غیر علمی می آید.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و محافظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشتهار نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منس قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران، اسکران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصلح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده هنر و معماری، ارتباط تصویری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش ارتباط تصویری

عنوان:

نقش عناصر بصری در محیط ترافیک

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر مجتبی الله یاری

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر علیرضا اسماعیلی

پژوهشگر:

شیما مهدی زاده نادری

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم بہ:

پدر و مادر عزیزم

شکر و قدردانی

از اساتید محترم

جناب آقای دکتر مجتبی امیدیاری

جناب آقای دکتر علیرضا اسماعیلی

جناب آقای منوچهر رخشان

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب شیما مهدی زاده نادری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۶۵۱۶۲۳ در رشته ارتباط تصویری که در تاریخ ۹۰/۶/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان: «نقش عناصر بصری در محیط ترافیک»

بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

بسمه تعالی

در تاریخ : ۹۰/۶/۳۰

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم شیما مهدی زاده نادری از پایان نامه خود دفاع نموده و با
نمره ۱۹ به حروف نوزده و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

- ۲-۲-۲- زبان بصری ۹
- ۲-۳-۲- پیام در ارتباط های بصری ۱۲
- ۲-۴-۲- سواد و دستور زبان بصری ۱۳
- ۲-۵-۲- لزوم به کارگیری عناصر بصری ۱۵
- ۲-۶-۲- عناصر بصری ۱۶
- ۲-۷-۲- فیزیولوژی رنگ ۲۰
- ۲-۸-۲- ادراک رنگ ۲۱
- ۲-۹-۲- روان شناسی رنگ ۲۱
- ۲-۱۰-۲- رنگ و زمان ۲۳
- ۲-۱۱-۲- رنگ و مکان ۲۳
- ۲-۱۲-۲- رنگ و ارتباط ۲۳
- ۲-۱۳-۲- عملکرد رنگ ها ۲۵
- ۲-۱۴-۲- رنگ در شهر ۲۹
- ۲-۱۵-۲- رنگ در تبلیغات ۳۱
- ۲-۱۶-۲- کاربرد رنگ در ایجاد نظم فکری و بصری ۳۲

- ۱۷-۲- نقش رنگ در نظم و ایمنی ترافیک ۳۳
- ۱۸-۲- بررسی رابطه مفاهیم رنگ در علائم اطلاعاتی (اخباری) و نوع پیام آن ها ۳۴
- ۱۹-۲- رنگ نوشتار در تابلوهای ترافیکی ۳۸
- ۲۰-۲- خاصیت تصویری حروف و منطق کاربردی آن ها در تابلوهای اطلاع رسانی ۳۸
- ۲۱-۲- سمبل ها و نشانه ها ۳۹
- ۲۲-۲- اهمیت نشانه در شهر ۴۱
- ۲۳-۲- فاکتورهای تعریف و ارزیابی نشانه شهری مطلوب ۴۳

فصل سوم: تبلیغات

- مقدمه ۴۶
- ۱-۳- تاریخچه کوتاهی از شروع تبلیغات در ایران ۴۷
- ۲-۳- انواع تابلوهای تبلیغات شهری و مزایا و معایب آن ها ۵۲
- ۳-۳- رابطه تبلیغات محیطی و حوادث رانندگی ۵۹
- ۴-۳- عوامل تاثیر گذار در تابلوهای تبلیغاتی ۶۰

فصل چهارم: علائم

- مقدمه ۶۶
- ۴-۱- تاریخچه علائم راهنمایی و رانندگی ۶۷
- ۴-۲- فیزیولوژی دریافت علائم ۶۹
- ۴-۳- علائم افقی و خط کشی ها ۷۲
- ۴-۴- چند نکته در خصوص رنگ علائم و تابلوهای ترافیکی ۷۵
- ۴-۵- سمبل ها، نشانه ها و علائم تصویری کدامند؟ ۷۷
- ۴-۶- تاریخچه حروف و نوشتار ۸۷
- ۴-۷- نکاتی در خصوص تابلوهای ترافیکی ۹۱
- ۴-۸- ضرورت شناسایی راه به وسیله علائم و تابلوها ۹۴
- ۴-۹- استقرار علائم ۹۶
- ۴-۱۰- نکاتی مهم در خصوص محل نصب تابلوها ۱۰۰
- ۴-۱۱- گرافیک چیست؟ ۱۰۲
- ۴-۱۲- تاثیرات گرافیک در محیط و زندگی شهری ۱۰۴

- ۱۰۵..... ۱۳-۴- تاریخچه گرافیک محیطی
- ۱۰۶..... ۱۴-۴- رابطه گرافیک محیطی با فضای شهری
- ۱۰۸..... ۱۵-۴- اهمیت و لزوم گرافیک محیطی
- ۱۱۸..... ۱۶-۴- برخی از اهداف گرافیک محیطی
- ۱۲۰..... ۱۷-۴- گرافیک در شهر
- ۱۲۱..... ۱۸-۴- ادراک محیطی
- ۱۲۲..... ۱۹-۴- منظر شهری
- ۱۲۴..... ۲۰-۴- سیر تحول مفهومی محیط بصری
- ۱۲۶..... ۲۱-۴- آلودگی بصری در محیط شهری
- ۱۲۷..... ۲۲-۴- مدیریت بصری (گرافیک شهری)

فصل پنجم : تحقیق میدانی

- ۱۳۰..... مقدمه
- ۱۳۵..... « فرم پرسش نامه »

نتیجه گیری و پیشنهادها ۱۵۳

منابع ۱۵۹

تصاویر ۱۶۴

فصل اول:

کلیات طرح

۱-۱- بیان مسئله تحقیق

امروزه با توجه به رشد جمعیت، گسترش شبکه راه‌ها، توسعه حمل و نقل درون شهری، جاده‌ای و افزایش پارامتر سرعت؛ محیط ترافیک برای کاربران راه اعم از رانندگان خودروهای سواری، وسایل نقلیه سنگین و وسایل حمل و نقل عمومی، راکبین موتور و دوچرخه باید به گونه‌ای تعریف و مشخص شود که راننده در هنگام رانندگی بتواند مسیر را از قبل تجسم نموده و با اطمینان و آگاهی کافی به راهش ادامه دهد. این امر موجب آسایش خاطر سرنشینان خودرو و همچنین عابرین پیاده می‌شود.

در حال حاضر باید به این نکته توجه کرد که چگونه می‌توان از تصاویر و عناصر بصری (که نسبت به زبان نوشتار از قدرت درک و دریافت بیشتری برخوردارند) برای شناخت و گسترش فرهنگ ترافیک‌با در نظر گرفتن افزایش سرعت حمل و نقل نسبت به گذشته، بهره‌مند گردید. از طرفی، در شهرهای بزرگ برای جلب توجه رانندگان به علائم ترافیکی نیاز به استفاده از تابلوهای اطلاع‌رسان و راهنما با طراحی جدید، بهره‌گیری از نور، انیمیشن و تصاویر سه‌بعدی امری اجتناب‌ناپذیر است.

حال، پرسش اصلی این است که با بهره‌گیری از انواع عناصر بصری و هنر گرافیک در اطلاع‌رسانی سریع و آسان و گسترش فرهنگ ترافیک، تا چه اندازه می‌توانه رانندگان در جهت جلوگیری از بروز حوادث و خطرات احتمالی کمک کرد.

تا چه حد گرافیک و عناصر بصری در محیط ترافیک و میزان تخلفات و سوانح ترافیکی تاثیرگذار هستند؟

آیا می‌توانیم با استفاده از عناصر گرافیکی گام موثری در زمینه تسریع مفاهیم و علائم راه برای رانندگان برداریم؟

۱-۲- هدف‌های تحقیق

۱. رسیدن به نوعی آموزش بصری جهت سرعت بخشیدن به گسترش فرهنگ ترافیک؛
۲. سرعت انتقال اطلاعات ترافیک باهدف کاهش تصادفات؛
۳. ارائه علائم سمبلیک و نشانه‌ها هماهنگ با تحولات فناوری و فرهنگ تصویری جامعه؛
۴. بررسی فرم‌ها و اشکال جذاب با هدف دریافت و درک سریع نشانه‌ها و نمادها توسط عامه مردم در یک جامعه.

۱-۳- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن

امروزه ترافیک و معضلات و مشکلات پیرامون آن زندگی تمامی افراد کلان‌شهرهای کشور را تحت‌تاثیر قرار داده و همچنین رشد آمار تصادفات و تخلفات رانندگی نه‌تنها تصویری ناپسند از فرهنگ جامعه ایرانی را در اذهان جهانیان به نمایش گذاشته است، بلکه تبعات منفی اجتماعی، اقتصادی و... آن را در سطح جامعه شاهد هستیم.

ضررهای جانی، مالی و هدر رفتن سرمایه‌های کشور، ارتقای فرهنگ رانندگی در راستای قدمت تمدن ایرانی و اهمیت موضوع، تلاش گسترده‌ای را در حوزه پژوهش و اجرایی‌طلبی. انجام این پژوهش با گسترش فرهنگ ترافیک و اطلاع‌رسانی سریع و واضح میسر می‌باشد که از طریق سواد بصری آموزش سریع فرهنگ ترافیک امکان‌پذیر است؛ لذا، شناخت تصویر و عناصر آن به‌عنوان یکی از عوامل اصلی این آموزش باید مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۴- سوالات یا فرضیه‌های تحقیق

۱. علی‌رغم جهانی بودن این نشانه‌ها و نمادها، می‌توان عناصر بصری - فرهنگی جامعه را مورد توجه قرار داد.
۲. با گسترش فناوری و تحولات اجتماعی باید آموزش بصری و علائم و نشانه‌های تصویری متحول گردد.
۳. با تحول ارتباط اجتماعی می‌بایست ارائه و ترکیب‌بندی علائم و نشانه‌ها دگرگون گردد.

۱-۵- مدل تحقیق

۱. تعریف جدید از سواد بصری؛
۲. سیر تحول سواد بصری و تاثیر فرهنگ جامعه بر آن؛
۳. چگونگی درک و مفهوم فرم در زبان بصری و عناصر تصویری؛
۴. تاثیر عناصر تصویری، فرم، رنگ و فضا در درک سریع زبان بصری؛
۵. شناخت نمادها و نشانه‌های فرهنگی در درک زبان بصری؛
۶. تاثیر انتزاع در سرعت انتقال زبان بصری؛
۷. درک و دریافت زبان بصری با توجه به فرهنگ و آداب سنت یک جامعه.

۱-۶- روش تحقیق

این تحقیق با استفاده از روش کتابخانه‌ای - تجزیه و تحلیل - میدانی - آماری گردآوری شده است.

۱-۷- قلمرو تحقیق

با توجه به معضل و مشکل ترافیک به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، قلمرو تحقیق به‌صورت عمومی در سطح جامعه و کلان‌شهر تهران دیده شده است.

۸-۱- جامعه و حجم نمونه

از آنجایی که تاثیر عناصر بصری در محیط ترافیک بر کاربران وسایل نقلیه محسوس تر و خطر آفرین تر می باشد جامعه آماری در این تحقیق به رانندگان وسایل نقلیه اختصاص داده شده و حجم آن ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردیده است.

۹-۱- محدودیتها و مشکلات تحقیق

تعدد پارامترهای موثر (عناصر بصری) در امر ترافیک، گستردگی فضای شهری و کاربران در استفاده از وسایل نقلیه اعم از همگانی، سواری، باری و ... و گوناگونی تاثیر گذار عواملی همچون جنسیت، سن، تحصیلات، شغل، حالت های روحی و روانی، مشکلات خانوادگی و اقتصادی و ... از جمله مشکلاتی می باشد که تحقیق، جمع آوری اطلاعات و جامعه آماری را با محدودیت مواجه کرده است، زیرا پرداختن به تمامی جزئیات و عوامل فوق نیازمند یک تیم تحقیقاتی و در قالب پروژه پژوهشی و زمان بیشتری بوده و امکان بررسی تمامی گزینه ها امکان پذیر نبوده است.

فصل دوم:

عناصر و سواد بصری